

3.2 Udvalget beklager imidlertid, at en række medlemsstater endnu ikke har afsat de fornødne ressourcer eller indført egne mekanismer og anmoder Kommissionen om at opfordre dem til at fremskynde den proces.

3.3 EØSU er bekymret over, at støtten i sidste ende kan blive lavere end i det foreslåede budget som følge af de nuværende vanskeligheder med at opnå en aftale om EU's budget. Medlemsstaternes beslutning om at tildele agenturet yderligere beføjelser indebærer, at der skal afsættes den fornødne støtte, så

det kan opfylde sine mål vedrørende forebyggelse af forurening til søs. Det er afgørende, at forebyggelse og bekæmpelse af forurening til søs også på EU-niveau tillægges den fornødne betydning og ikke udelukkende anskues fra et økonomisk perspektiv.

3.4 Agenturets rolle i forbindelse med fremme af samarbejde og koordination af medlemsstaternes ressourcer og aktiviteter er afgørende for fastlæggelsen af en rationel og omkostningseffektiv strategi.

Bruxelles, den 26. oktober 2005

Anne-Marie SIGMUND

Formand for

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Meddelelse fra Kommissionen til Rådet om risiko- og krisestyring i landbruget«

KOM(2005) 74 endelig

(2006/C 28/04)

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber besluttede den 20. april 2005 under henvisning til EF-traktatens artikel 262 at anmode om Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om: »Meddelelse fra Kommissionen til Rådet om risiko- og krisestyring i landbruget«.

Det forberedende arbejde henvises til Den Faglige Sektion for Landbrug, Udvikling af Landdistrikterne og Miljø, som udpegede **Gilbert Bros** til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 7. oktober 2005.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 421. plenarforsamling den 26. og 27. oktober 2005, mødet den 26. oktober 2005, følgende udtalelse med 122 stemmer for, 1 imod og 3 hverken for eller imod:

1. Indledning

1.1 Denne meddelelse knytter an til de talrige arbejder, der allerede er udført på europæisk plan, herunder: Kommissionens rapport om risikostyring fra januar 2001, debatten i Rådet under det svenske formandskab i foråret 2001, det spanske memorandum og den internationale konference i begyndelsen af 2002 om »landbrugsforsikring og garanterede mindsteindkomster«, det græske memorandum og seminaret om naturkatastrofer i Thessaloniki i 2003 og konferencen afholdt af det hollandske formandskab om de materielle og immaterielle omkostninger ved udryddelse af dyresygdomme.

1.2 Mere specifikt er meddelelsen blevet udarbejdet for at opfylde en forpligtelse, som Kommissionen indgik, i form af en erklæring, i forbindelse med reformen af den fælles landbrugs politik (FLP) i juni 2003:

»Kommissionen vil undersøge specifikke foranstaltninger til at afbøde risici, kriser og nationale katastrofer inden for landbruget. En rapport ledsaget af passende forslag vil blive forelagt for Rådet inden udgangen af 2004. Kommissionen vil især undersøge finansieringen af sådanne foranstalt-

ninger via det ene procentpoint af gradueringen, der direkte tilfalder medlemsstaterne, og [...] muligheden for i hver enkelt fælles markedsordning at indsatte en artikel, der bemyndiger Kommissionen til at handle, hvis der opstår en krise, som rammer hele Fællesskabet — på linje med, hvad der er fastsat for sådanne tilfælde i den fælles markedsordning for oksekød.«

1.3 Meddelelsen imødekommer også Rådets konklusioner fra december 2003, hvor Kommissionen blev opfordret til at fortsætte debatten og udarbejde en fortegnelse over de forskellige risikohåndteringsværktøjer, der er til rådighed, og at undersøge de forskellige risikohåndteringsmuligheder og eventuelle nye instrumenter (fælles markedsordning, finansielle forpligtelser, konkurrenceregler) og endelig at vurdere og tilpasse de muligheder, der ligger i Fællesskabets retningslinjer for statsstøtte til landbrugssektoren.

1.4 FLP gav tidligere en beskyttelse via markeds- og prisstøttepolitikken. Men efter den seneste reform er landmændene mere direkte udsat for en række risici. Kommissionen ønsker

derfor at afprøve nye instrumenter inden for FLP for at forbedre landmændenes evne til at håndtere risici og kriser.

1.5 I sine arbejdsdokumenter har Kommissionen opstillet en fortegnelse over de eksisterende risici i landbruget: menneskelige eller personlige risici, risiko for kapitalapparatet (bygninger osv.), finansiel risiko, ansvarsrisiko (bioteknologi...) produktionsrisiko (vejrforhold...); prisrisiko. Kommissionen har også opstillet en fortegnelse over de eksisterende risikohåndteringsværktøjer: gæld og investering (skattefri opsparing), tilpasning af produktionsmetoderne, diversificering; markedsførings-teknik (kontrakter, integration), terminskontrakter, gensidige forsikringsfonde og forsikring.

1.6 For at indfri forventningerne bedst muligt og begrænse de negative virkninger af kriser i landbruget må disse meget omfattende overvejelser yderligere uddybes.

2. Kommissionens forslag

2.1 På de første tre sider i meddelelsen sætter Kommissionen problemerne vedrørende risiko- og krisestyring ind i deres kontekst. De arbejdsdokumenter, der ledsager meddelelsen, tager en række idéer op. I de efterfølgende forslag går Kommissionen videre med at efterkomme de udtrykkelige anmodninger, der fremsættes i Rådets konklusioner, dvs. generalisering af bestemmelserne om sikkerhedsnet, finansiering af risiko- og krisestyringsforanstaltninger ved hjælp af graduering under anvendelse af tre muligheder: forsikring mod naturkatastrofer, støtte til gensidige forsikringsfonde og almindelig dækning af indkomstkriser.

2.2 Anvendelse af gradueringsmidler indebærer anvendelse af instrumenter baseret på foranstaltninger til udvikling af landdistrikterne. Disse nye foranstaltninger skal følgelig forbedre bedriftenes konkurrenceevne (prioritetsakse 1), respektere princippet om budgettets etårighed, overholde reglerne om statsstøtte og opfylde kriterierne i WTO's grønne boks.

2.3 Det første forslag vedrører forsikring mod naturkatastrofer. Efter Kommissionens mening kan dette bidrage til at reducere de ad hoc-erstatningsbeløb, medlemsstaterne udbetaler. Den forsikringspræmie, landmanden betaler, kan subsidiæres med 50 %. Der udbetales erstatning, når tabene er større end 30 % af den gennemsnitlige produktion i den foregående femårsperiode (idet årene med den højeste og den laveste produktion udelukkes). Erstatningen kan ikke dække mere end 100 % af tabet. Erstatningen må ikke specificere den fremtidige produktions art eller omfang. Et alternativ til støtte til forsikringspræmie er genforsikring hos private forsikringselskaber.

2.4 Det andet forslag vedrører gensidige forsikringsfonde, som er en form for risikodeling mellem producentgrupper. Der

kan gives en midlertidig og gradvis aftagende støtte til dækning af de administrative udgifter. Støtten beregnes efter antallet af landmænd, der deltager i en fond. Fonden skal formelt anerkendes af medlemsstaten. Foreneligheden med WTO's grønne boks skal vurderes i hvert enkelt tilfælde.

2.5 Det tredje forslag drejer sig om almindelig dækning af indkomstkriser. Et forbillede herfor er den canadiske model og WTO's kriterier for den grønne boks. Det drejer sig om at øge den likvide kapital i krisetilfælde (indkomststøtte). Ordningen skal være åben for alle landmænd. Der udbetales erstatning, hvis tabet er på over 30 % af indkomsten i referenceperioden (ligesom i forslag 1). Der skal i den forbindelse fastsættes en indkomstindikator. Erstatningen skal være på under 70 % af tabet og må ikke specificere den fremtidige produktions art eller omfang.

3. Generelle bemærkninger

3.1 Udvalget bifalder Kommissionens forslag, som åbner debatten om et spørgsmål af afgørende betydning for landbrugs fremtid. Kommissionen har udarbejdet denne meddelelse som svar på specifikke anmodninger inden for en fast ramme. Udvalget mener, at der kun er tale om indledende overvejelser, som bør uddybes for at imødegå de risici og kriser, der er beskrevet i indledningen.

3.2 I kapitel 1 (Indledning) og 2 (Baggrund) i meddelelsen gør Kommissionen kort rede for den nye situation efter FLP-reformen i 2003 (indførelse af enkeltbetalingsordning) og beskriver de forskellige foranstaltninger og opgaver, Rådet har iværksat vedrørende risiko- og krisestyring i landbruget. Hverken Kommissionens meddelelse eller arbejdsdokumentet fra GD Landbrug kommer udtrykkeligt ind på de ændringer, der er foretaget mht. de risici, europæisk landbrug er udsat for.

3.3 Udvalget bemærker, at reformen i juni 2003 har ført til langt mere svingende priser på landbrugsprodukter, som hænger sammen med de nuværende svingende priser på input, og dermed er sandsynligheden for økonomiske kriser, som rammer landbrugsbedrifterne, øget. Endvidere mener mange videnskabsfolk, at klimaet også vil blive mere og mere ustabil. I krisetilfælde er landmændene altid det svageste led i kæden. De har derfor brug for effektive redskaber til at afbøde risici og kriser. Udvalget ønsker derfor at udtale sig om en række af de punkter, Kommissionen har rejst.

3.4 Kommissionen har taget det positive skridt at foreslå tre ordninger. Disse tre ordninger er frivillige for medlemsstaterne og er tænkt som supplerende foranstaltninger. De er interessante i sig selv, og ingen af dem bør på forhånd afvises. Hver ordning bør tværtimod analyseres nærmere.

3.5 Hvad angår finansieringen af disse ordninger har Kommissionen undersøgt muligheden for at anvende et procentpoint af gradueringen. Kommissionen burde først have vurderet de finansielle behov i forbindelse med de foreslåede foranstaltninger. Udvalget understreger, at Kommissionens forslag er budgetmæssigt neutralt, men er ikke sikker på, at de foreslåede midler er tilstrækkelige til at dække behovene.

3.6 Midlerne fra den første søjle bidrager til at stabilisere markeder og indkomster, hvilket er garanteret indtil 2013. De er vigtige for mange bedrífers overlevelse, hvorfor man bør undgå at øge gradueringen af den direkte støtte.

3.7 De beløb, der følger af gradueringen, er desuden meget forskellige i de enkelte medlemsstater og ikke-eksisterende i de nye medlemsstater. Udvalget foreslår derfor et alternativ til det ene procentpoint af gradueringen: hver medlemsstat kunne afsætte en del af sin ELFUL-tildeling til risiko- og krisestyring op til et loft på 0,1 % af landbrugets andel af bruttonationalproduktet.

3.8 Som følge af gradueringsmidlernes anvendelse har Kommissionen arbejdet inden for rammerne af landdistriktsudvikling. Udvalget mener, at man bør anlægge en bredere indfaldsvinkel og også overveje andre handlingsmuligheder, bl.a. inden for de fælles markedsordninger, konkurrencepolitikken, handel osv.

3.9 Nok må en række risici og kriser undersøges, men de skal ikke altid tackles inden for den fælles landbrugspolitik. De risici, der knytter sig til naturkatastrofer, som man ikke kan forudsige og derfor ikke forsikre sig mod, og epidemier såsom mund- og klovsyge kan ikke høre under den fælles landbrugspolitik. Andre eksisterende instrumenter såsom Veterinærfonden og Solidaritetsfonden må kunne anvendes til at afhjælpe særlige situationer. Endvidere er en naturkatastrofeordning på EU-plan, som skal dække disse risici for landbruget, under overvejelse. ⁽¹⁾

3.10 Udvalget understreger, at alle disse foranstaltninger kun kan være effektive, hvis de anvendes som et supplement til de eksisterende markedsstyringsmekanismer inden for de fælles markedsordninger, der omfatter meget effektive redskaber, som er skræddersyet til de forskellige sektorer. I forbindelse med handel er det ligeledes meget vigtigt, at EU opretholder fællesskabspræferencen inden for Doha-runden.

⁽¹⁾ jf. EØSU's udtalelse om »Meddelelse fra Kommissionen til Rådet, Europa-Parlamentet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget – Udvikle fællesskabsmekanismen for civilbeskyttelse«, ordfører Maria Sanchez Miguel, er stadig under udarbejdelse.

3.11 Bemærkninger til Kommissionens forslag i forbindelse med udvikling af landdistrikterne

3.11.1 Landbrugsforsikringer

3.11.1.1 Udvalget henviser til sin udtalelse ⁽²⁾ om en »EF-ordning for afgrødeforsikring i landbruget«. Flere af de krav, der fremsættes i denne udtalelse, gælder stadig. Landbrugsforsikring er et nyttigt instrument til at dække et vist antal bestemte risici, men kan ikke erstatte de offentlige myndigheder, når der er tale om styring af ekstraordinære risici.

3.11.1.2 Efter retningslinjerne for statsstøtte til landbruget kan der i dag ydes støtte på op til 80 % af præmien for forsikring mod tab, som skyldes naturkatastrofer såsom jordskælv og andre ekstraordinære begivenheder. De tab, der skyldes dårligt vejr (frost, hagl) eller dyre- og plantesygdomme sidestilles kun med naturkatastrofer, hvis de når en bestemt tærskel, som for øjeblikket er på 20 % af normalproduktionen i ugunstigt stillede regioner og 30 % i de øvrige regioner.

3.11.1.3 Der kan endvidere ydes statsstøtte på op til 50 % af forsikringspræmien, hvis forsikringen dækker tab under disse tærskler, som både skyldes naturkatastrofer og dårlige vejrforhold eller dyre- og plantesygdomme.

3.11.1.4 Kommissionens forslag i dette kapitel er således et tilbageskridt i forhold til de allerede tilladte ordninger for statsstøtte. For at give et reelt incitament til at flest mulige landmænd anvender disse instrumenter, må der indføres en mere fordelagtig ordning for de begunstigede.

3.11.1.5 På visse områder af risikoforebyggelse (såsom multirisici-forsikring) findes der allerede velafprøvede mekanismer i nogle medlemsstater. Udvalget støtter Kommissionens idé om at skabe et nyt supplerende landbrugsforsikringsredskab. Indførelse af nye foranstaltninger på EU-plan må ikke true eksisterende ordninger, som allerede har vist sig effektive på nationalt plan.

3.11.1.6 Selv om landbrugsforsikringsordningen er af tværgående karakter inden for udvikling af landdistrikter, er det vigtigt, at den muliggør en sektorbestemt anvendelse for at dække særlige behov i de forskellige regioner i EU.

3.11.1.7 Mulighederne for genforsikring er blevet undersøgt i talrige ikke-offentliggjorte studier. Gensidige forsikringselskaber og private forsikringsselskaber kunne gå sammen og oprette en genforsikringsfond. Indførelse af genforsikring på EU-plan kunne skabe en europæisk merværdi.

⁽²⁾ EFT C 313 af 30.11.92, s. 25.

3.11.2 Gensidige forsikringsfonde

3.11.2.1 Den støtte, Kommissionen foreslår, er ikke et tilstrækkeligt incitament. Som et minimum bør der indskydes kapital ved lanceringen af disse fonde for at sikre deres drift i begyndelsen. For at kunne fungere bør fondene støtte sig til producentorganisationer.

3.11.2.2 Rådets mislykkede forsøg på at blive enige om at oprette en fond for svine sektoren viser, hvor vanskelig en sådan øvelse er. Når en sektor står over for en større krise, er landmændenes bidrag ikke tilstrækkelige. I mange tilfælde sætter de gensidige forsikringsfonde dog økonomisk levedygtige bedrifter i stand til at klare sig igennem en krise.

3.11.2.3 Et stærkt incitament til at få landmænd og de øvrige aktører til at gå sammen ville være direkte forvaltning af de gensidige forsikringsfondes operationer på markedet såsom salg fremme, forarbejdning, oplagring eller salg til tredjelande. Dermed vil de forskellige aktører få en større ansvarsfølelse og komme til at spille en større rolle på markedet, hvilket vil være i tråd med 2003-reformen. Instrumenterne fungerer ofte bedre, når de iværksættes på et niveau tæt ved de økonomiske aktører i stedet for af myndighederne.

3.11.2.4 Denne nye ordning skal ikke konkurrere med, men gavne de gensidighedsfonde, der allerede måtte være oprettet.

3.11.3 Almindelig dækning af indkomstkriser

3.11.3.1 Denne mulighed bør afprøves, og arbejdet på dette område bør videreføres. I EU tager denne indkomststøttepolitik for mange sektors vedkommende form af direkte støtte. Den foreslåede ordning må derfor på nuværende tidspunkt under ingen omstændigheder erstatte de direkte betalinger til landmændene. Men dette må ikke forhindre Kommissionen i at udforske andre muligheder på lang sigt.

En analyse af gennemførelsen af denne type ordning i Canada⁽³⁾ viser, at sådanne ordninger kunne være et interessant redskab for EU på mellemlang og lang sigt. De har været vigtige for nogle af vore handelspartnere såsom USA og Canada. Den canadiske mekanisme er imidlertid ét af hovedelementerne i landets indkomststøttepolitik og kræver et stort offentligt budget, som ikke er til rådighed i EU for øjeblikket.

⁽³⁾ Yderligere information fås på internetadressen: <http://www.agr.gc.ca/pcsr/main.html>.

3.11.4 Information om eksisterende risiko- og krisestyringsforanstaltninger

3.11.4.1 Udvalget er enig med Kommissionen i, at det er nødvendigt at fremme udviklingen af markedsbaserede krisestyringsredskaber (forsikring, terminsmarkeder, kontraktlandbrug).

3.11.4.2 Udvalget minder om sin udtalelse om udvikling af landdistrikterne⁽⁴⁾ og henstiller, at uddannelses- og oplysningsforanstaltninger finansieres af Den Europæiske Socialfond og ikke under landdistriktudvikling, der har andre mål.

3.11.5 Harmoniserede ordninger

3.11.5.1 Politikken for landdistriktudvikling gennemføres af medlemsstaterne i henhold til subsidiaritetsprincippet. Derfor er det kun de miljøvenlige landbrugsforanstaltninger, der er obligatoriske. Udvalget erkender, at denne tilgang er fornuftig, da foranstaltningerne således kan afpasses efter de reelle behov i EU's regioner. Sandsynligheden for, at der opstår risici og kriser er imidlertid øget i hele EU. Det er derfor nødvendigt med en vis harmonisering, så alle landmænd i EU behandles retfærdigt og har adgang til risiko- og krisestyringsordninger.

3.12 Forslag i forbindelse med de fælles markedsordninger

Ud over de tre forslag, Kommissionen fremsætter, ønsker udvalget at komme med andre forslag. For at sikre større effektivitet og begrænse omkostningerne bør Kommissionen satse på tidlige indgreb på et passende niveau såsom salg fremme, privat oplagring, produktionsbegrænsning osv. for at gribe hurtigt ind i krisetilfælde.

I mange sektorer kan markedsanalyseinstrumenter nu forudse starten på en recession. Recessionen er ofte forårsaget af en momentan regional uligevægt mellem udbud og efterspørgsel. Med en hurtig indgriben, eventuelt på regionalt plan, vil man kunne forhindre, at denne krise bider sig fast og breder sig til et større geografisk område.

3.12.1 Fremme af landbrugsprodukter

3.12.1.1 På EU-plan kan fremmeforanstaltninger finansieres under anvendelse af forskellige instrumenter: udvikling af landdistrikterne, det indre marked eller tredjelandemarked. Som allerede nævnt er tidlige fremmeforanstaltninger et meget effektivt middel til at forhindre en forværring af krisen. Kommissionen bør i de forskellige forordninger forenkle gennemførelsen af disse foranstaltninger, så der hurtigt kan sættes ind.

⁽⁴⁾ EUT C 221 af 8.9.2005, s. 40.

3.12.2 Støtte til oplagring af produkter

3.12.2.1 I sektorbestemte kriser har foranstaltninger, der yder støtte til oplagring, været effektive inden for en række fælles markedsordninger. Ved at fordele afsætningen af produkter over en længere periode kan sådanne foranstaltninger bidrage til at forebygge kriser, som skyldes overproduktion. EU bør tillade producentorganisationerne at indføre denne mekanisme inden for rammerne af de gensidige forsikringsfonde. Det vil endvidere være en interessant måde for producenterne at organisere sig på.

3.12.3 Generalisering af bestemmelserne om sikkerhedsnet i tilfælde af markedskrise

3.12.3.1 I tilfælde af en større krise i den fælles markedsordning for oksekød kan Kommissionen reagere på grundlag af artikel 38 (7) i den fælles markedsordning for oksekød, som anfører følgende: »Konstateres der på Fællesskabets marked en væsentlig prisstigning eller et væsentligt prisfald, og må det påregnes, at denne situation kan vedvare, og at markedsforstyrrelser dermed indtræder eller truer med at indtræde, kan de nødvendige foranstaltninger træffes.«

3.12.3.2 Udvalget beklager, at Kommissionen ikke finder en generalisering af denne bestemmelse hensigtsmæssig, da ingen anden fælles markedsordning vil drage nytte heraf. Ministerrådet har fulgt Kommissionen i dette spørgsmål.

3.12.3.3 Udvalget minder om, at situationen har ændret sig siden reformen i 2003. Endvidere har visse fælles markedsordninger ikke noget sikkerhedsnet. En tillidskrise blandt forbrugerne inden for svine- og fjerkræsektoren, som fører til en kraftig nedgang i forbruget, vil få mange bedrifter til at gå fallit.

3.12.3.4 Da det kun drejer sig om at give Kommissionen et retsgrundlag for at gribe ind, hvis den skønner det nødvendigt, kræver udvalget — for at sikre en retfærdig behandling af alle sektorer — en generalisering af et »sikkerhedsnet« for alle fælles markedsordninger og anmoder følgelig Kommissionen og Rådet om at tage deres holdning op til fornyet overvejelse.

3.12.4 Forarbejdningsstøtte

3.12.4.1 I sektorer, hvor produkterne kan konsumeres friske eller forarbejdede, kan foranstaltninger til forarbejdningsstøtte bidrage til at forebygge kriser på markedet for friske produkter ved midlertidigt at tillade en overskudsproduktion i forarbejdningssektoren, hvor markedet er mere stabilt og derfor mindre følsomt over for udsving i produktionsmængden. Disse foranstaltninger kunne iværksættes af medlemsstaterne eller af producentorganisationerne.

(7) Forordning nr. 1254/1999; EFT L 60 af 26.6.1999, s. 21.

3.12.5 Støtte til frivillig begrænsning af produktionen

3.12.5.1 Produktionsbegrænsende foranstaltninger hører til de mest effektive foranstaltninger, der findes. Hvis markedsudsigterne lader formode, at udbuddet bliver større en efterspørgslen, kan frivillige eller bindende produktionsbegrænsende foranstaltninger før høsten afværge en krise. Disse foranstaltninger kunne iværksættes af medlemsstaterne eller af producentorganisationerne.

4. Særlige bemærkninger

4.1 Definition af kriser i landbruget

4.1.1 Kommissionen definerer en krise som »en uforudset situation, der enten på lokalt plan eller i en hel produktionssektor truer landbrugsbedrifternes levedygtighed«. (6) Udvalget mener, at man bør sondre klart mellem økonomisk krise og andre kriser og definere økonomiske kriser under anvendelse af objektive og gennemsigtige kriterier.

4.1.2 Hvad økonomisk krise angår, bør Kommissionen nøje definere, hvad der udgør en »regional krise«, »national krise« og en »EU-krise«. Denne definition bør være baseret på et godt kendskab til de forskellige markeder, så man kan fastslå gennemsnitsprisen i de foregående tre år eller fem år, idet det bedste og det dårligste år udelukkes. Markedet erklæres i krise, hvis prisen på et bestemt produkt falder med X % i en periode på Y-dage. X- og Y-variablerne bør defineres efter sektor, medlemsstat, og måske også produktionsområde. Tidspunktet for, hvornår krisens anses for at begynde og ophøre, kunne således fastsættes af de offentlige myndigheder

4.1.3 For andre typer kriser har den enkelte medlemsstat tilstrækkelige definitioner til at håndtere eksisterende situationer i deres egen særlige kontekst.

4.2 Tilpasning af konkurrencereglerne i krisetilfælde

4.2.1 Under kriser mærker forbrugerne ikke altid noget til de lavere priser, producenterne får (7), hvilket forhindrer markedet i at fungere optimalt. Rådet bør revidere 1962-forordningen om visse konkurrenceregler anvendelse på produktionen af og handelen med landbrugsvarer (8) og udvide GD Konkurrences arbejdsområde, så det forpligtes til at sikre et velfungerende marked i krisetilfælde ved at afvige fra de normale principper.

(6) KOM(2005) 74.

(7) EUT C 255 af 14.10.2005, s. 44.

(8) Forordning nr. 26/1962, EFT nr. B030 af 20.4.1962, s. 0993.

4.2.2 Der kan i dette øjemed indføres særlige instrumenter, især for frugt og grøntsager. Dette offentlige indgreb i markedets funktionsmåde må godkendes af Kommissionen i form af undtagelsesforordninger, som findes for visse sektorer såsom forsikringer. En sådan undtagelse fra konkurrencereglerne bør være midlertidig og kontrolleres af de offentlige myndigheder under krisen.

4.2.3 Der kunne være tale om brancheaftaler om priser såsom dem, der kan indgås af virksomheder, der dækker hele sektoren, eller af distributørerne via centrale indkøbsorganer.

4.2.4 I tilfælde af uforarbejdede produkter kunne forskellen mellem den pris, der betales til producenten, og forbrugerprisen begrænses.

4.3 Bedre styring af handelsstrømme

4.3.1 Som et led i WTO-rammeaftalen fra august 2004 om liberalisering af handelen med landbrugsvarer blev man enig om helt at afskaffe eksportstøtten, forudsat at de øvrige eksisterende instrumenter også faldt væk. Hvornår og i hvilken takt de skal afskaffes, mangler at blive fastsat.

4.3.2 Åbningen af EU-markedet vil imidlertid gøre producenterne mere sårbare over for kriser. Under de igangværende forhandlinger må fællesskabspræferencen følgelig opretholdes. EU's sociale, pris- og miljømæssige standarder må ikke undergraves ved social og miljømæssig dumping af billige importprodukter. Der skal tages hensyn til kriterierne for ernæringsusikkerhed. Af de nævnte grunde bør der etableres og videreudvikles et system for kvalificeret ekstern beskyttelse og for markedsadgang.

4.3.3 I krisetilfælde bør EU begrænse importen og anvende hele sin manøvreremargen til at fremme eksporten, når tiden er inde til at gennemføre fremtidige WTO-aftaler.

4.3.4 Kommissionen kunne overveje at opretholde en del af de rettigheder, der er anmeldt i Genève, for således at skabe et nyttigt instrument til styring af handelsstrømme.

4.3.5 Denne rettighed, der opretholdes i WTO, skal ikke anvendes til sektorbestemte restitutioner, men f.eks. som en mekanisme, der aftales med tredjelande (som den, der allerede er indført med Ægypten), og som tages i brug i tilfælde af krise i EU for at lette forsyningen af de eksterne markeder uden af den grund at eksportere krisen.

4.3.6 Samarbejdet med de relevante myndigheder i tredjelande ville gøre det muligt at fastsætte en pris for det begunstige-

gede land, som ikke forstyrrer dets eget marked. EU-støtten kunne fokusere på omkostningerne ved transporten, administrationen eller ved selve varen (i tilfælde af fødevarerhjelpe).

4.4 Afskaffelse af budgettets etårighed

4.4.1 Inden for de nuværende budgetrammer, der er baseret på EU's egne indtægter og årlige udgifter, er det umuligt at opgøre dette princip. Det har imidlertid alvorlige konsekvenser og bør på længere sigt revideres for at forbedre den måde, EU fungerer på.

4.4.2 På kortere sigt er det muligt at undgå denne begrænsning. En løsning kunne være at betragte beløb, der indbetales til stabiliseringsfonde, som udgifter. Disse fonde skal kun anvendes i år med kriser, hvis det er nødvendigt.

4.5 Med producentorganisationerne som udgangspunkt

4.5.1 Et effektivt krisestyringsinstrument er at sætte producenterne i stand til organisere sig, så de kan udøve en reel indflydelse på handelsforhandlinger. Kommissionen må vedblive med at presse på i den retning og gennem incitamenter opfordre producenterne til at slutte sig sammen økonomisk.

4.5.2 Hvad angår krisestyring, går udvalget ind for, at organisationer af producenter og andre aktører i sektoren går sammen på et passende niveau om at udføre de opgaver, de kunne få tildelt.

5. Konklusion

5.1 Når det drejer sig om at tage fat på risiko- og krisestyringsproblemerne, er Kommissionens forslag et skridt i den rigtige retning. Det er dog kun et første skridt.

5.2 Forslagene er kun et supplement til den styring af landbrugsmarkederne, der foretages på EU-plan via de fælles markedsordninger og handelsreguleringen. Disse instrumenter, som har vist deres effektivitet, må på ingen måde anfægtes.

5.3 EU har allerede instrumenter, der kunne være nyttige at anvende i tilfælde af visse typer risici eller kriser, og disse bør koordineres. EU's veterinærfond og solidaritetsfond bør således bevares og forbedres for sætte dem i stand til at imødegå risici og kriser i landbrugssektoren sammen med de forslag, der beskrives i denne udtalelse.

5.4 FLP-reformen i 2003 og stadig mere ustabile klimatiske forhold vil få betydelige konsekvenser for landbrugsbedrifterne, som vil blive mere og mere sårbare over for risici og kriser. Det er følgelig alt afgørende at holde fast ved fællesskabspræferencen i forbindelse med den igangværende handelsliberalisering under Doha-runden.

5.5 De tre forslag, Kommissionen fremsætter, bør uddybes og gennemføres på kort og mellemlang sigt. Disse forslag er dog ikke tilstrækkelige til at klare den situation, der sandsynligvis opstår i de kommende år. Arbejdet med dette spørgsmål må derfor fortsættes, både på sektorplan under de kommende reformer af de fælles markedsordninger og gennem en horisontal forordning.

5.6 Hvad finansieringen angår er det helt sikkert positivt at afsætte 1 % af gradueringsmidlerne, men det er vigtigt at sikre en retfærdig behandling af alle EU's landmænd ved eksempelvis at anvende 0,1 % af landbrugets andel af bruttonationalproduktet. Fremover må der findes andre finansieringskilder.

5.7 Udvalget opfordrer indtrængende til at foretage en forudgående og efterfølgende evaluering for dels at undersøge de nye risikoniveauer i landbruget og de budgetbehov, især efter FLP-reformen, der følger af de stadig mere ustabile klimatiske forhold, dels at analysere relevansen af de løsninger, der foreslås for at imødegå disse situationer.

5.8 En organisering af producenter og de andre led i kæden er en mulig vej fremad for europæisk landbrug. Kommissionen bør sætte mere ind på at fremme dette.

5.9 Kommissionen har taget det positive skridt at foreslå tre ordninger. Det drejer sig ikke om at udvælge én af dem definitivt, men om at lade alle muligheder være åbne for fremtiden og udforske dem yderligere.

5.10 Spørgsmålet om risiko- og krisestyring er af stor betydning for udvalget. På grundlag af det arbejde, der er foretaget inden for risiko- og krisestyring, bør Kommissionen i nær fremtid konkretisere de forskellige tiltag i et lovforslag, som udvalget ønsker at blive hørt om.

Bruxelles, den 26. oktober 2005

Anne-Marie SIGMUND

Formand for

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg
